

20 РІЧНИЙ ЗВІТ 18

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

ЗМІСТ

Вітальне слово Тараса Шевченка	4 с.
Верховенство права:	
Рух ЧЕСНО	7 с.
ЧЕСНО. Фільтруй суд!	8 с.
Доступ до публічної інформації	12 с.
Незалежні медіа:	
Медійне право	15 с.
Підтримка UA: Суспільне мовлення	16 с.
Роздержавлення	17 с.
Незалежна медійна рада	18 с.
Медійна освіта	20 с.
Громадянське суспільство:	
Реанімаційний Пакет Реформ	23 с.
Відкритий Університет Реформ	26 с.
Субгранти від ЦЕДЕМ	28 с.
Київ без тютюнового диму	29 с.
Кампанія «За безпечні дороги»	30 с.
Школа адвокації	32 с.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО,
директор Центру демократії
та верховенства права

МІСІЄЮ ЦЕДЕМ Є СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА АКТИВНИХ ТА ВІДПОВІДАЛЬНИХ ГРОМАДЯН.

Працюючи 14 років над втіленням нашої місії, в 2018 р. ми сконцентрували свою діяльність у трьох напрямках, про які і піде мова у цьому звіті.

ЦИМИ НАПРЯМАМИ Є:

утвердження верховенства права;
розвиток незалежних медіа;
посилення ролі громадянського суспільства.

Чому ми віримо, що розвиток цих сфер змінить Україну? Верховенство права дає чіткі «правила гри», які допомагають людям жити сміливо та повноцінно. Незалежні медіа сприяють появі якісної інформації, а інформовані громадяни є запорукою демократії. Через розвиток громадських ініціатив ми показуємо на практиці приклади вирішення значущих для України проблем.

Цінності ЦЕДЕМ — це **проактивність** та **відповідальність**. Так, ЦЕДЕМ слідує за ходом судової реформи. Ми беремо на себе відповідальність діяти проактивно, аналізуючи інформацію про суддів та даючи їм громадську оцінку доброчесності. При цьому ми діємо відповідально, надаючи кожному судді право на відповідь, пам'ятаємо про презумпцію невинуватості, дбаємо про точність та коректність формулювань.

Окрім цього, цінності ЦЕДЕМ — це **незаангажованість** та **результативність**. Так, у 2018 р. база профайлів суддів ЧЕСНО. Фільтруй суд! отримала **180 тисяч** унікальних відвідувань — отже, онлайн-інструменти є впливовими чинниками змін.

У 2018 році ми працювали над успішним завершенням трирічного циклу **реформи роздержавлення преси**, відстоювали розвиток і належне фінансування **Суспільного**, слідували за **ходом судової реформи** та наповнювали **базу профайлів суддів ЧЕСНО. Фільтруй суд!**, контролювали виконання розробленого нами **закону про доступ до інформації**. Реалізуючи Кампанію «За безпечні дороги» у 2018 році, ми працювали над підвищенням штрафів за ігнорування ременів безпеки, а розвиваючи громадянське суспільство, запустили новий освітній проект — **Школи адвокатури**. Ще одним важливим процесом для ЦЕДЕМ уже упродовж трьох років є інституційна та фінансова підтримка **Реанімаційного Пакету Реформ**.

У планах на 2019 рік у нас поширення **ідеї відповідального активізму**. Адже контролювати владу та вимагати чогось — замало, ми хочемо розвивати суспільство сумлінних громадян, які готові брати на себе відповідальність і втілювати зміни. У фокусі нашої уваги у 2019 році також **реформа виборчого законодавства** для зменшення впливу олігархічних грошей на українські вибори та перетворення політики з клубу мільярдерів на відкрите конкурентне середовище з доступом для активних і відповідальних громадян.

НАПРЯМ

ВІДКРИТИЙ
ПАРЛАМЕНТ
УКРАЇНА

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА

Плану дій відкритості парламенту 2019-2020

29 серпня 2018 р., м. Київ

ВІДКРИТИЙ
ПАРЛАМЕНТ
УКРАЇНА

РУХ ЧЕСНО

МЕТА — СТИМУЛЮВАТИ ПРОЗОРИСТЬ, ПІДЗВІТНІСТЬ ТА ВІДКРИТІСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ, ПІДТРИМУВАТИ ЗАПИТ НА ЯКІСНУ ПОЛІТИКУ СЕРЕД ГРОМАДЯН.

ЦЕДЕМ спільно з ГО «Центр UA» є співініціатором Руху ЧЕСНО — незалежної ініціативи, заснованої у 2011 році з метою підвищення якості української політики.

Центр демократії та верховенства права здійснює методологічну та юридичну підтримку діяльності Руху, зокрема забезпечує юридичний аналіз матеріалів про політиків і чиновників, які готує Рух ЧЕСНО.

У 2018 році юристи Центру проаналізували **51 матеріал для Руху ЧЕСНО** та надали **76 консультацій**.

У рамках проекту «Політична пам'ять» створений розділ «Обери гідного капітана», у якому проаналізовані біографії кандидатів у президенти та їхні можливі зловживання — «скелети у шафах».

БЮДЖЕТНІ КОМПЕНСАЦІЇ ДЕПУТАТАМ

У рамках ініціативи «Відкритий парламент» ЦЕДЕМ проаналізував «щомісячний бюджет» депутатів і констатував непрозорість витрат народних обранців та звітності про них. На основі аналізу української практики та закордонного досвіду адміністрування фондів для депутатів експерти Центру розробили рекомендації щодо поліпшення обліку бюджетних компенсацій депутатам в Україні.

ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД!

ЧЕРЕЗ ОЧИЩЕННЯ — ДО СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ

МЕТА — АКТИВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА
ЗАДЛЯ ОЧИЩЕННЯ СУДДІВСЬКИХ
ЛАВ ВІД НЕДОБРОЧЕСНИХ СУДДІВ ТА
УТВЕРДЖЕННЯ СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ
В УКРАЇНІ.

БАЗА ПРОФАЙЛІВ СУДДІВ

Одне із завдань — зібрати та проаналізувати інформацію про всіх суддів України, яких зараз працює понад **5 тисяч**. Для цього було розроблено **5 критеріїв** оцінки доброчесності суддів, за якими команда ЧЕСНО аналізує суддів.

Наша база профайлів суддів — це єдиний в Україні онлайн-ресурс, на якому в одному місці зібрана вся інформація про суддів — декларації, родинні зв'язки, судові рішення, доброчесність, публікації у ЗМІ. Це інструмент для формування історичної пам'яті про українських суддів, корисний ресурс для пошуку інформації про суддів, а також засіб м'якого впливу громадськості на хід судової реформи.

Олеся Холопик, координатор кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд!:

«Довгострокова кампанія громадського контролю ЧЕСНО. Фільтруй суд! була ініційована ЦЕДЕМ у рамках Руху ЧЕСНО. Ми аналізуємо суддів та кандидатів на їхні посади, контролюємо перебіг конкурсів, моніторимо хід судової реформи та працюємо над тим, щоб очистити судову систему від недоброчесних суддів і якісно оновити її новими кадрами».

5 КРИТЕРІЇВ ДОБРОЧЕСНОСТІ:

- непричетність до **корупції** або **кримінальних правопорушень**;
- непричетність до **ухвалення сумнівних рішень**;
- **відповідність стилю життя задекларованим доходам** та прозорість статків;
- непричетність до **порушення прав людини**;
- дотримання норм **професійної етики**.

РЕЗУЛЬТАТИ:

- **1600 профайлів** у базі станом на кінець 2018 року;
- **693 суддів** визнано недоброчесними (порушили щонайменше один критерій доброчесності ЧЕСНО. Фільтруй суд!);
- судді Верховного Суду, Києва та області, а також усіх апеляційних судів **уже є у базі**;
- **23 публічні презентації** бази профайлів у обласних центрах;
- **180 тисяч** унікальних відвідувачів бази за 2018 рік.

КОНКУРСИ НА ПОСАДИ СУДДІВ

У 2018 році стартували два важливі конкурси: на посади суддів Вищого антикорупційного суду та новоствореного Верховного Суду. Команда ЧЕСНО. Фільтруй суд! проаналізувала усіх кандидатів та контролювала хід конкурсів для недопущення до призначення недобросовісних.

Були створені аналітичні довідки з оцінкою доброчесності кандидатів на посади суддів:

- Верховного Суду — **317 довідок**;
- Вищого антикорупційного суду — **156 довідок**.

У 2018 році на момент створення Громадської ради доброчесності ЧЕСНО. Фільтруй суд! уже проаналізував усіх кандидатів на посади суддів Верховного Суду та передав аналітичні довідки для підготовки висновків Громадської ради.

Довідки про кандидатів в Антикорупційний суд стали джерелом інформації для Громадської ради міжнародних експертів.

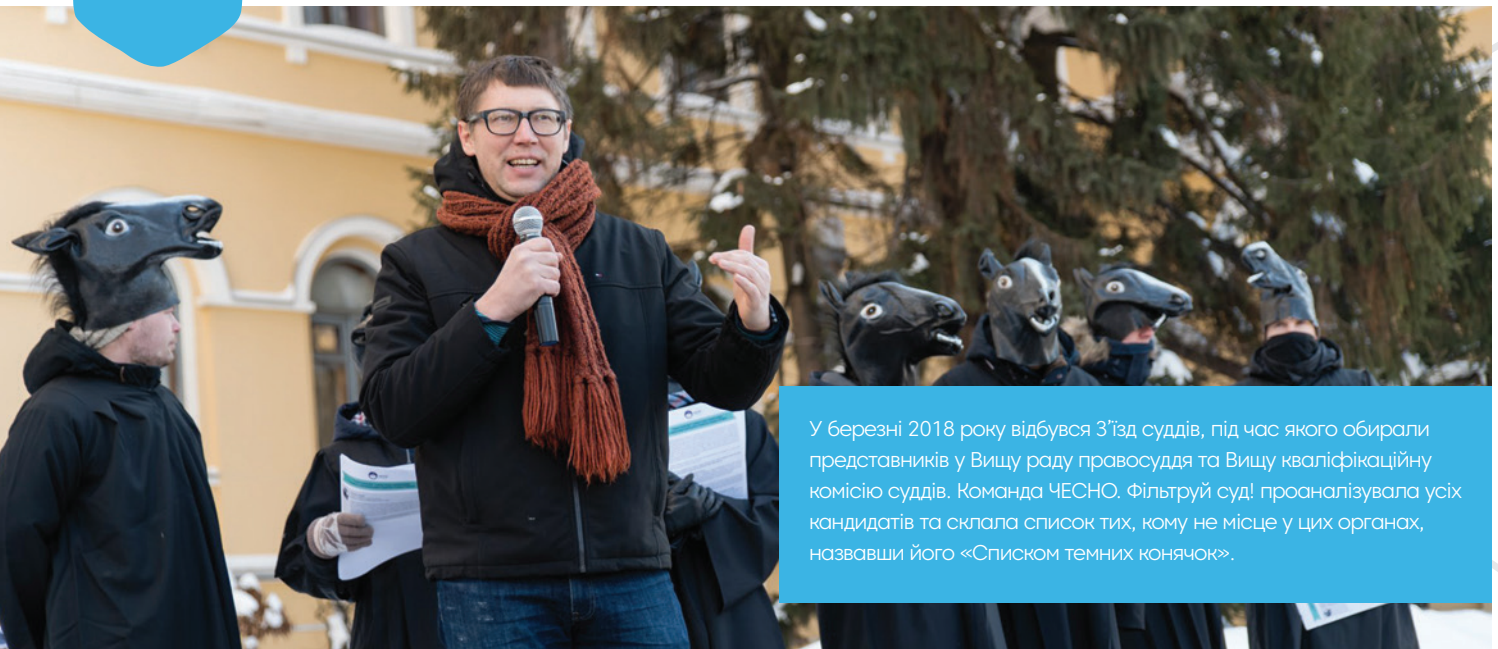
ПРАВО НА ВІДПОВІДЬ

ЧЕСНО забезпечує кожному судді або кандидату на посаду судді реалізацію права на відповідь щодо інформації про них із профайлів та аналітичних довідок не лише перед публікацією на сайті, а й у будь-який час після оприлюднення.

Понад **150 суддів** та кандидатів у судді реалізували своє право на відповідь, надіславши в ЦЕДЕМ документи і пояснення про факти, які були викладені у матеріалах ЧЕСНО.

МОНІТОРИНГ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ОЦІНЮВАННЯ СУДДІВ

Аналітики ЧЕСНО. Фільтруй суд! промоніторили понад **2000 співбесід** суддів у рамках кваліфікаційного оцінювання, яке проводила Вища кваліфікаційна комісія суддів.

У березні 2018 року відбувся 3-й з'їзд суддів, під час якого обирали представників у Вищу раду правосуддя та Вищу кваліфікаційну комісію суддів. Команда ЧЕСНО. Фільтруй суд! проаналізувала усіх кандидатів та склала список тих, кому не місце у цих органах, назвавши його «Списком темних конячок».

РОБОТА В РЕГІОНАХ

■ **23 регіональні координатори** в кожній області представляють ЧЕСНО. Фільтруй суд! та аналізують місцевих суддів.

■ **Протягом 2018 року** команда ЧЕСНО побувала у кожному обласному центрі країни та провела тренінги для місцевих активістів і журналістів зі сприяння реалізації судової реформи на місцях та інструментів пошуку інформації про суддів.

■ **25 тренінгів** у обласних центрах та столиці.

■ **Понад 500 учасників** тренінгів із більш ніж **100 населених пунктів**.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДАЙДЖЕСТИ

У 2018 році були запущені два типи електронних дайджестів. Новини у сфері судової реформи щомісяця отримували всі підписники спільноти ЧЕСНО. Фільтруй суд! На сайті ж розміщували інформацію щодо розслідувань та судових справ над суддями.

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

МЕТА — ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРАВО
КОЖНОГО НА ДОСТУП ДО
ІНФОРМАЦІЇ.

Експерти Центру демократії та верховенства права є співавторами Закону «Про доступ до публічної інформації», який на момент ухвалення у 2011 році був визнаний одним із **10-ти найкращих у світі**. Відтоді ЦЕДЕМ надає особливого значення належній імплементації Закону через навчання держслужбовців і громадян, розвиваючи спільноту активістів у цій сфері та напрацьовуючи успішну судову практику.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ДОСТУП ДО ОФІЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ

У 2018 році ЦЕДЕМ провів адвокаційну кампанію, спрямовану на ратифікацію Верховною Радою Конвенції про доступ до офіційних документів. Україна 12 квітня 2018 року підписала Конвенцію, яка є першим міжнародним документом у сфері доступу до публічної інформації, що матиме обов'язковий характер для країн, які її ратифікували. Наступним етапом має бути ухвалення закону про ратифікацію Конвенції, який адвокатує ЦЕДЕМ разом із партнерами.

НАВЧАННЯ ДЕРЖСЛУЖБОВЦІВ

ЦЕДЕМ спільно з офісом Омбудсмана провів **25 тренінгів** щодо належної імплементації Закону «Про доступ до публічної інформації» для державних службовців, які є відповідальними за його виконання у місцевих органах влади. За результатами тренінгів, які пройшли **839 держслужбовців**, деякі органи влади змінили свої внутрішні порядки роботи з доступом до інформації або прийняли нові акти, які покращують доступ до інформації.

МЕРЕЖА ЗАХИСНИКІВ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ

Мережа захисників права на доступ до інформації, яку координує ЦЕДЕМ, налічує **196 учасників** з усієї України. Це неформальне об'єднання юристів, журналістів та громадських активістів, створене з метою підвищення рівня знань та обміну досвідом.

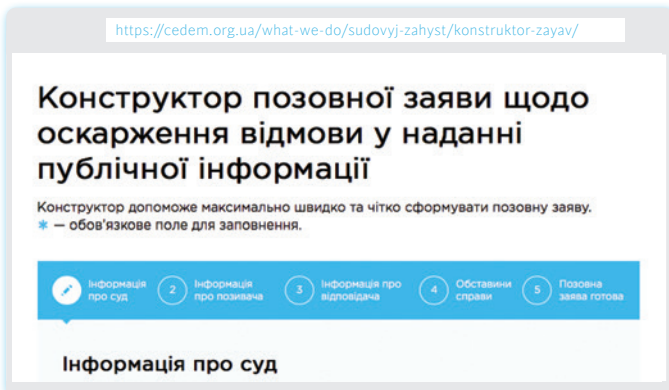
КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА СТРАТЕГІЧНЕ СУДОЧИНСТВО

■ **Понад 100 консультацій** на тему доступу до інформації було надано громадським активістам, працівникам органів влади, а також громадянам.

■ **2 судові справи** щодо порушення права на доступ до інформації виграні за підтримки Фонду захисту права на інформацію, що координується ЦЕДЕМ.

ОНЛАЙН-КОНСТРУКТОР ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ

417 позовних заяв створено через онлайн-конструктор ЦЕДЕМ. Він допомагає громадянам самостійно, не маючи спеціальних знань, написати заяву, щоб оскаржити у суді незаконну відмову у наданні інформації на запит.

ВІЛЬНИЙ ДОСТУП ДО АРХІВІВ

ЦЕДЕМ спільно з **52 громадськими організаціями** та понад **800 науковцями, істориками, активістами** звернувся до Міністерства юстиції з вимогою скасувати нову процедуру, яка фактично унеможливорює копіювання архівних документів. А Державну архівну службу закликали змінити практику надання доступу до архівів. Цей рух переріс у всеукраїнську кампанію проти таких обмежень в архівній сфері.

28 вересня, у День права знати, понад 60 учасників зібралися у Києві на щорічний форум мережі захисників права на доступ до інформації.

НАПРЯМ

НЕЗАЛЕЖНІ МЕДІА

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Олександр

Анастасія
Боловинцева

Оксана
Мельник

Дмитрій
Фигун

Ольга
Лось

МЕТА — СПРИЯТИ ПОЯВІ СУСПІЛЬСТВА ПОІНФОРМОВАНИХ ГРОМАДЯН ЯК ЗАПОРУКИ ДІЄВОЇ ДЕМОКРАТІЇ.

ЦЕДЕМ упродовж **14 років** спеціалізується на медійному праві.

У 2018 році експерти Центру упорядкували законопроект про аудіовізуальні послуги, що покликаний запровадити нові правила роботи сфери аудіовізуальних сервісів.

Ігор Розкладай, юрист ЦЕДЕМ:

«Із набранням чинності угоди про асоціацію з ЄС Україна має до 1 вересня 2019 року ухвалити новий закон про аудіовізуальні медіасервіси, який було 6 гармонізовано з євродирективами. У 2018 р. ЦЕДЕМ упорядкував та доповнив такий законопроект. Протягом усього року йшла робота над формуванням тексту з урахуванням останніх змін у директивах ЄС, у тому числі щодо онлайн-платформ. У 2019 році після фінальних консультацій з усіма зацікавленими сторонами законопроект буде переданий до парламенту».

**ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ
ЖУРНАЛІСТАМ**

Центр демократії та верховенства права надає юридичну підтримку програмі журналістських розслідувань «Схеми: корупція в деталях», а також на регулярній основі консультує журналістів, активістів та представників органів влади.

У 2018 РОЦІ НАДАНО:

- **57 юридичних експертиз** сюжетів програми «Схеми: корупція в деталях»;
- **74 консультації** з медійно-правових питань за запитами журналістів, активістів, органів влади.

ПІДТРИМКА «UA: СУСПІЛЬНЕ МОВЛЕННЯ»

Запуск суспільного в Україні відбувся завдяки ухваленню у 2014 році довгоочікуваного закону «Про суспільне телебачення та радіомовлення України», перший проект якого був розроблений і представлений фахівцями ЦЕДЕМ (тоді — ІМП) ще у 2005 році. Створення суспільного мовлення в Україні було одним із перших напрямів діяльності організації з моменту її заснування.

Експерти ЦЕДЕМ розробили текст Редакційного статуту суспільного мовника, який Наглядова рада Національної суспільної телерадіокомпанії України підтримала та затвердила у 2018 році. Разом із тим юристи Центру регулярно консультують журналістів і керівні органи НСТУ з юридичних питань.

НАВЧАННЯ ЖУРНАЛІСТІВ СУСПІЛЬНОГО

Експерти ЦЕДЕМ провели **6 тренінгів** із медійного права для працівників НСТУ. Під час тренінгів юристи знайомили журналістів зі змінами законодавства, можливостями доступу до інформації, питаннями дифамації та авторського права.

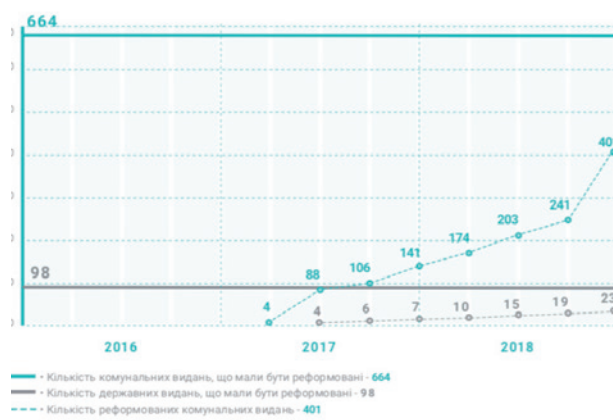
Ще в 2015 році був ухвалений закон про реформування державних та комунальних ЗМІ, над розробкою та просуванням якого працював спільно з партнерами і ЦЕДЕМ.

Із 2016 до 2018 року тривала реформа роздержавлення, за результатами якої:

■ **424 друковані ЗМІ із 762**, що підлягали реформуванню, успішно завершили перетворення. Серед них **401 комунальне і 23 державні видання**. На видання, що не реформувались, чекає скасування свідоцтв про державну реєстрацію.

■ ЦЕДЕМ стимулював редакції реформуватись, консультував їх, аналізував проблеми та надавав пропозиції їх розв'язання через законодавчі зміни.

ДИНАМІКА РЕФОРМУВАННЯ ПРЕСИ:

■ ЦЕДЕМ здійснив моніторинг стану реформування державних видань та розробив рекомендації, які надіслав у Верховну Раду, Кабінет Міністрів, Міністерство юстиції, Міністерство економічного розвитку, Міністерство освіти й іншим засновникам державних газет.

Прес-сніданок для ЗМІ «Півроку на роздержавлення: під ризиком зникнення 528 видань». Липень 2018 р.

Експертне обговорення «Роздержавлення: застрибнути в останній вагон» за участю Держкомтелерадіо та Міністерства юстиції. Грудень 2018 р.

НЕЗАЛЕЖНА МЕДІЙНА РАДА

МЕТА — ВИРІШЕННЯ СПІРНИХ ПИТАНЬ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ У ІНФОПРОСТОРИ УКРАЇНИ ЗАДЛЯ УТВЕРДЖЕННЯ ВИСОКИХ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТИВ ЖУРНАЛІСТИКИ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ У МЕДІЙНІЙ СФЕРІ.

Незалежна медійна рада (НМР) — постійний громадський моніторинговий та консультативний орган, створений у 2016 році громадськими організаціями за ініціативи ЦЕДЕМ. Радую заснували Центр демократії та верховенства права, Інститут масової інформації, Інтерньюз-Україна, Детектор Медіа та Фондація «Суспільність».

Тарас Шевченко, член Незалежної медійної ради:

«Незалежна медійна рада є експертним механізмом, на який спирається Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення щодо більшості критичних питань, де можливе накладення санкцій на ЗМІ. Так, у 2018 році Нацрада оштрафувала два одеські телеканали за мову ворожнечі в сюжетах про Аднана Ківана, а підставою для такого рішення став висновок Незалежної медійної ради».

ЦЕДЕМ виконує функції секретаріату НМР. Ми приймаємо скарги, опрацьовуємо їх та готуємо проекти висновків на розгляд членів ради, яка складається з **15 експертів**.

Директор ЦЕДЕМ Тарас Шевченко та юрист Ігор Розкладай входять до складу Незалежної медійної ради.

У 2018 РОЦІ:

- **10 висновків** надала Незалежна медійна рада;
- **5 висновків** НМР лягли в основу рішень Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Протягом року НМР провела **6 круглих столів** у Києві, Харкові, Івано-Франківську, Краматорську та Одесі, щоб обговорити місцеві проблеми і виклики в інформаційному просторі та підвищити рівень відповідальності регіональних журналістів.

МІЖНАРОДНА ЛІТНЯ ШКОЛА МЕДІЙНОГО ПРАВА

Щороку Центр демократії та верховенства права проводить Міжнародну літню школу медійного права — тритижневий інтенсивний навчальний курс із юридичних та практичних аспектів регулювання роботи медіа.

У XIV школі взяли участь **22 правники з 5 країн** — України, Білорусі, Вірменії, Казахстану та Молдови. У Києві вони пройшли комплексний навчальний курс від українських та закордонних експертів. Учасники відвідали **38 лекцій** та практичних занять за темами, з якими на практиці стикаються юристи у медійній сфері. У 2018 Літня школа проводилась за підтримки проекту «Свобода медіа в Україні», що впроваджується в межах спільної програми Ради Європи та Європейського Союзу «Партнерство заради належного врядування».

Аліна Правдиченко, керівник напрямку «Медійне право»:

«Мут-корт — це чудова можливість для студентів покращити свої практичні навички та прекрасний майданчик для спілкування з провідними фахівцями у сфері медіа, обміну досвідом та отримання нових знань».

PRICE MEDIA LAW MOOT COURT COMPETITION

ЦЕДЕМ у партнерстві з Оксфордським університетом та Національним університетом «Києво-Могилянська академія» проводить для країн Північно-Східної Європи регіональний раунд студентських змагань із медійного права Price Media Law Moot Court Competition. Змагання в Україні є відбірковими для участі у міжнародному раунді, який щовесни проводиться в Оксфордському університеті.

У грудні 2018 року за право поїхати в Оксфорд змагались команди з України, Латвії, Литви та Білорусі, дебатуючи на тему обмеження свободи слова в інтернеті і поширення недостовірної інформації під час виборчого процесу. Проведення змагань у 2018 році стало можливим завдяки підтримці проекту Ради Європи «Зміцнення свободи медіа, доступу до інформації та посилення системи Суспільного мовлення в Україні», що впроваджується в рамках Плану дій Ради Європи на 2018–2021 роки.

Переможцем регіонального раунду мут-корту стала команда КНУ імені Тараса Шевченка. Водночас можливість поїхати в Оксфорд здобули команди білоруського та латвійського університетів, а також НаУКМА.

Найкраща команда з України щороку отримує фінансову підтримку від ЦЕДЕМ для поїздки на змагання. У 2018 році це були переможці відбіркового раунду 2017 року — студенти НаУКМА. На змаганнях в Оксфорді вони вибороли друге місце за письмові аргументи та отримали особливу відзнаку за найкращого спікера змагань.

Навесні 2018 року експерти Центру також традиційно були суддями на фінальних раундах змагань Price Media Law Moot Court Competition у Оксфорді.

ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ

У 2018 році ЦЕДЕМ провів **4 онлайн-курси** з медійного права, авторського права, доступу до публічної інформації та роботи ЗМІ в судовій тематиці. Понад **160 журналістів, активістів, розпорядників інформації** пройшли дистанційне навчання.

НАПРЯМ

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

РЕАНІМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ РЕФОРМ

МЕТА РПР — КОНСОЛІДУВАТИ ЗУСИЛЛЯ ГРОМАДСЬКОСТІ, ЗРОБИТИ ЇЇ СУБ'ЄКТОМ ТВОРЕННЯ ПОЛІТИКИ, ПРОСУВАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМ, ЗОКРЕМА ЧЕРЕЗ ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ, А ТАКОЖ ПОЯСНЮВАТИ ЦІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВУ ТА МІЖНАРОДНІЙ СПІЛЬНОТІ.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕФОРМ:

- Антикорупційна реформа.
- Реформа публічної адміністрації.
- Реформа виборчого законодавства.
- Децентралізація.
- Судова реформа.
- Розвиток громадянського суспільства.
- Економічний розвиток.
- Охорона довкілля.

ЦЕДЕМ є членом Реанімаційного Пакету Реформ — найбільшої коаліції громадського сектору України — із моменту її заснування. До РПР входять **83 неурядові організації**, у його складі діють **22 експертні групи**. Протягом понад трьох років Центр забезпечує інституційну, фінансову та організаційну підтримку РПР.

ДІЯЛЬНІСТЬ РПР У 2018 РОЦІ У ЦИФРАХ:

- **15 законів** ухвалено;
- **19 законопроектів** ухвалено у першому читанні;
- **58 публічних заходів** проведено;
- **82 офіційні заяви РПР** з експертною позицією партнерів були підготовлені та поширені секретаріатом об'єднання.

РЕАНІМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ РЕФОРМ

У 2018 році була підготовлена «Дорожня карта реформ» — документ, у якому зафіксоване спільне бачення членів коаліції РПР щодо цілей та ключових завдань реформ на наступні **5 років у 21 сфері національної політики**.

У 2018 році успішно завершився трирічний проект Європейської комісії на підтримку РПР та додаткову фінансову підтримку секретаріату Реанімаційного Пакету Реформ. Її надав Уряд Швеції в межах програми інституційної розбудови ЦЕДЕМ.

Бюджет ЦЕДЕМ на інституційне та організаційне забезпечення Секретаріату РПР у 2018 році склав **9,2 млн грн**. З них **74%** надав проект «Посилення коаліції Реанімаційний Пакет Реформ» за підтримки Європейської комісії. А **26%** — це кошти, надані Швецією в рамках інституційної підтримки ЦЕДЕМ.

Секретаріат РПР у 2018 — це команда з **12 людей**, яка забезпечувала адвокаційну та комунікаційну підтримку діяльності громадської платформи й організацій-членів, а також здійснювала загальну координацію діяльності РПР.

У 2019 році РПР трансформується у спілку громадських організацій за планом перетворення, розробленим та запропонованим експертами ЦЕДЕМ наприкінці 2018-го року.

Директор ЦЕДЕМ Тарас Шевченко є співголовою Ради РПР, яка є органом стратегічного управління коаліції. Експерти ЦЕДЕМ входять до **4 експертних груп**.

Форум «Повна мобілізація: спільний план дій». На фото зліва направо Голова Верховної Ради Андрій Парубій, Прем'єр-міністр Володимир Гройсман, член правління Центру політико-правових реформ, співголова Ради РПР Юлія Кириченко, президент Європейської бізнес асоціації Томаш Фіала.

Директор ЦЕДЕМ разом з експертами РПР виступили на другій міжурядовій Конференції з питань українських реформ (Ukraine Reform Conference) у Данії, яка зібрала на одному майданчику високопосадовців 36 країн світу.

ВІДКРИТИЙ УНІВЕРСИТЕТ РЕФОРМ

МЕТА — РОЗВИВАТИ АКТИВНУ
МОЛОДЬ, ЯКА ДОЛУЧИТЬСЯ
ДО РЕФОРМУВАННЯ КРАЇНИ.

Відкритий Університет Реформ (ВУР) — це освітній проект Центру демократії та верховенства права і Реанімаційного Пакету Реформ.

ВУР став своєрідною «кузницею кадрів» для громадського сектору. Тут молоді люди, які прагнуть змінювати країну, отримують теоретичні та практичні знання для цього.

Учасники ВУР протягом трьох місяців проходять лекційне навчання і обов'язкове стажування в громадських організаціях. У 2018 році 59 ВУРівців стажувались у **29 громадських організаціях.**

**Ольга Руда, координатор
Відкритого Університету Реформ:**

«Тішать випадки, коли після стажування учасникам ВУР пропонують роботу у громадських організаціях. Отже, через цю платформу вмотивована молодь може прийти до роботи в громадському секторі. У майбутньому ми хочемо ще активніше розвивати загальну мережу випускників усіх років, яких уже понад 300».

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Паралельно із лекціями, тренінгами та стажуванням учасники ВУР утілюють власні ідеї проєктів та презентують їхній результат наприкінці навчання. У 2018 році учасники двох наборів ВУР реалізували **6 проєктів**.

ПРОЕКТИ ВУРІВЦІВ

Абетка реформ. Збірник казок про реформи, у якому кожній літері відповідає термін зі сфери реформ. Абетка проілюстрована дитячими малюнками про реформи та дає прості пояснення складних слів, які все частіше з'являються у нашій лексиці. Після завершення ВУР ЦЕДЕМ профінансував публікацію **500 примірників збірника** для поширення серед дітей та дорослих.

■ **Відкрита Школа Реформ.** Проекти уроків про реформи для використання вчителями у школах. Перший сценарій уроку ВУРівці створили та поширили в партнерстві зі студією онлайн-освіти «EdEra».

■ **5 хвилин про корупцію.** Подкасти про корупцію через призму життя людей різного віку та професій.

На фото народний депутат
Мустафа Найєм

На фото виконуюча обов'язки
Міністра охорони здоров'я
Уляна Супрун

СУБГРАНТИ ВІД ЦЕДЕМ

Із 2016 по 2018 рік у рамках проекту «Посилення коаліції РПР», профінансованого Європейською комісією, ЦЕДЕМ реалізував програму субгрантування для організацій-учасниць Реанімаційного Пакету Реформ. За ці роки **17 організацій-членів РПР** отримали фінансування на проекти у розмірі **8,5 мільйона гривень**.

У 2018 році Центр провів останній, п'ятий, конкурс субгрантів, за підсумками якого реалізовані **5 проектів** у галузі економічної, антикорупційної, енергетичної реформ, а також реформи децентралізації.

2 млн грн — бюджет на грантові проекти від ЦЕДЕМ у 2018 році.

Обирала проекти для фінансування відбіркова комісія з представників донорських організацій та фахівців із бездоганною репутацією у громадському секторі. Процедура оцінювання проектних заявок базувалася на принципах та підходах Європейської комісії.

ПРОЕКТИ СУБГРАНТЕРІВ У 2018 РОЦІ

- **Центр «Ейдос» / 430 тис. грн**
Підвищення рівня обізнаності та поінформованості громадян щодо діяльності політичних партій.
- **Українська мережа енергетичних інновацій «ГРІНКУБАТОР» / 335 тис. грн**
Забезпечення безбар'єрного та інклюзивного доступу до ринку електроенергії для нових гравців (малий і середній бізнес, громади, кооперативи).
- **ГО «Центр економічної стратегії» / 498 тис. грн**
Адвокація приватизації з фокусом на антикорупцію і регіональну активність у місцях розташування великих об'єктів.
- **ГО «Легкий бізнес» / 369 тис. грн**
Збільшення обізнаності громадських активістів, землевласників, представників влади щодо проведення земельної реформи та створення передумов для вільного ринку землі сільськогосподарського призначення в Україні.
- **ГС «Центр розвитку інновацій» / 340 тис. грн**
Адвокація громадського бюджету як інструменту фінансової децентралізації та прямої демократії серед громад 12 міст.

КИЇВ БЕЗ ТЮТЮНОВОГО ДИМУ

МЕТА — УКРАЇНА ВІЛЬНА ВІД КУРІННЯ.

ЦЕДЕМ із 2010 року бореться з тютюнокурінням в Україні, розробляючи та просуваючи ухвалення законів, зокрема про заборону реклами тютюну, заборону куріння в кафе, барах та ресторанах, підвищення акцизів, заборону реклами сигарет у місцях продажу тощо. Центр надає юридичну підтримку Коаліції громадських організацій «За вільну від тютюнового диму Україну», зокрема організації «Життя».

ЗАБОРОНА РЕКЛАМИ ТЮТЮНУ У МІСЦЯХ ПРОДАЖУ

Законопроект №4030а, розроблений ЦЕДЕМ, має заборонити рекламу сигарет у місцях продажу, таким чином вітрини перестануть бути рекламними майданчиками. Законопроект останні три роки активно блокує у Верховній Раді тютюнове лобі. Натомість у 2018 р. вдалося повернути його у порядок денний ВР завдяки адвокації.

**Петро Король, юрист проекту
«Київ без тютюнового диму»:**

«За результатами опитування GATS, яке проводилось за підтримки ВООЗ, поширеність тютюнокуріння в Україні зменшилася на 20% упродовж 2010-2017 рр. — з **25%** до **20%**. Це доводить результативність заходів із боротьби проти куріння, до яких з 2010 р. була долучена і наша організація».

НЕОБХІДНИЙ КОНТРОЛЬ

Законопроект №8156, розроблений за участю ЦЕДЕМ у рамках Коаліції «За вільну від тютюнового диму Україну», має відновити право Держспоживслужби здійснювати перевірки в кафе, барах і ресторанах щодо виконання закону про заборону куріння. Документ чекає на розгляд у парламенті.

КАМПАНІЯ «ЗА БЕЗПЕЧНІ ДОРОГИ»

**МЕТА — ЗМЕНШИТИ СМЕРТНІСТЬ
ТА ТРАВМАТИЗМ НА ДОРОГАХ.**

**Олеся Холопик, координатор
Кампанії «За безпечні дороги»:**

«Зростання рівня користування ременями безпеки ми пов'язуємо з реєстрацією нашого законопроекту про підвищення штрафів та інформаційною хвилею, яку він спричинив. У ЗМІ відтоді регулярно з'являються публікації на підтримку використання ременів безпеки в авто».

Із 2016 року ЦЕДЕМ працює у напрямку зниження смертності на дорогах України, реалізуючи Кампанію «За безпечні дороги». Команда Центру розробляє й адвокатує ухвалення законопроектів, спрямованих на зменшення смертності, а також проводить інформаційні та соціальні кампанії на підтримку безпеки дорожнього руху.

НАПРЯМИ АДВОКАЦІЇ:

- підвищення штрафів за ігнорування пасків безпеки;
- зменшення надмірної швидкості руху;
- запровадження системи автоматичної фіксації порушень правил дорожнього руху;
- зменшення відволікання на мобільні телефони та пристрої під час руху.

У 2018 році експерти ЦЕДЕМ розробили та ініціювали реєстрацію законопроекту про підвищення штрафів за ігнорування ременів безпеки. Документ пропонував збільшити розмір штрафу з **51 до 850 гривень**. Головною метою законопроекту була зміна поведінки громадян та формування стійкої звички пристігатись на усіх місцях в авто. Завдяки адвокаційній кампанії Центру та увазі ЗМІ до цієї теми, законопроект був успішно ухвалений у першому читанні 18-го вересня 2018 р., утім, для ухвалення у другому не вистачило голосів депутатів.

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ КОРИСТУВАННЯ ПАСКАМИ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

23% водіїв пристібаються пасками безпеки — такі результати дослідження, проведеного в рамках Кампанії «За безпечні дороги» восени 2018 року. У **24-Х містах України** дослідження охопило 32 тисячі водіїв. Порівняно з даними 2017 року, рівень користування ременями безпеки серед водіїв зріс більш ніж на половину — з **15% до 23%**.

СОЦІАЛЬНА КАМПАНІЯ «ПОМ'ЯТІ, АЛЕ ЖИВІ»

Напередодні новорічних свят Центр демократії та верховенства права в рамках Кампанії «За безпечні дороги» ініціював соціальний проект «Пом'яті, але живі», що закликає водіїв та пасажирів користуватись паском безпеки.

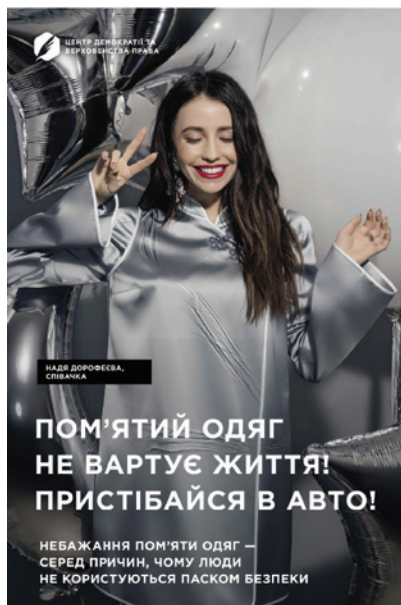
Співачки Оля Полякова, Надя Дорофеева, Даша Астаф'єва, TAYANNA і Michelle Andrade, телеведучі Володимир Дантес, Олександр Педан та Тімур Мірошніченко знялись у соціальній рекламі у м'ятих святкових сукнях та сорочках, щоб донести ідею — краще пристібнутися і пом'яти одяг, ніж не пристібнутися та ризикувати життям.

СОЦІАЛЬНУ РЕКЛАМУ «ПОМ'ЯТИ, АЛЕ ЖИВИ» ОПУБЛІКУВАЛИ ТОПОВІ ІНТЕРНЕТ-ЗМІ ТА БЛОГЕРИ, А ТАКОЖ РОЗМІСТИЛИ В МЕТРО ТА НА СІТІПАЙТАХ У КИЄВІ.

Проект запустив ЦЕДЕМ спільно з PR-агентством культурних і соціальних проєктів Gres Todorchuk PR. Загальне охоплення кампанії за оцінкою цього агентства склало **11,9 млн контактів**.

МІФИ ПРО РЕМЕНІ БЕЗПЕКИ

Анімований ролик «Міфи про ремені безпеки», покликаний розвінчати найпоширеніші хибні уявлення про пристібання в авто, був запущений у ротачію на **10 обласних телеканалах**. Ролик отримав близько **100 тисяч** переглядів на сторінках кампанії та на сторінці в. о. міністра охорони здоров'я Уляни Супрун у Facebook.

ШКОЛА АДВОКАЦІЇ

Школа адвокатури — освітній проєкт Центру демократії та верховенства права для людей з активною громадянською позицією, представників громадських організацій та рухів, які мають базовий досвід адвокатської діяльності і зацікавлені у поглибленні своїх знань та подальшій роботі у сфері адвокатури.

У 2018 році ЦЕДЕМ провів два набори Школи адвокатури, участь в яких узяли **42 громадські активісти та практикуючі адвокати**.

У Школі адвокатури лектори-практики діляться досвідом, як пройти шлях від визначення проблеми до успішного втілення змін.

Тренери-практики навчають учасників Школи адвокатури не тільки теоретичним основам адвокатського процесу, а й закріплюють отримані знання завдяки практичним завданням, що включають:

- визначення проблеми та мети адвокатури;
- побудову стратегії;
- роботу зі стейкхолдерами;
- комунікацію змін.

Випускники Школи успішно втілюють отримані навички у своїй практичній діяльності.

СТРУКТУРА ВИТРАТ КОШТІВ У 2018 РОЦІ ЗА ДЖЕРЕЛАМИ ЇХНЬОГО НАДХОДЖЕННЯ ТА ПРОЕКТАМИ

Донор / Проект	Витрати, грн	%
Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA) / Програма інституційної підтримки	14 769 466	43,74
Європейська комісія / Посилення коаліції РПР	11 236 591	33,28
Pact Inc. / ЧЕСНО. Фільтруй суд!	3 048 965	9,03
Інтерньюз Нетворк / Медійні реформи	1 520 386	4,50
МАТРА / ЧЕСНО. Фільтруй суд!	1 181 460	3,50
Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) / Омбудсман Плюс	771 727	2,29
Фонд «Майбутнє без куріння» / Юридична підтримка коаліції «За вільну від тютюнового диму Україну»	476 306	1,41
Державний департамент США / Незалежна медійна рада	403 694	1,20
Інтерньюз Нетворк / Створення гайдлайну щодо свободи слова	276 209	0,82
Празький центр громадянського суспільства / Навчальна поїздка	82 490	0,24
Всього	33 767 294	100,00

«Фінансова звітність Громадської організації «Центр демократії та верховенства права», відображає достеменно, в усіх суттєвих аспектах, фінансовий стан організації станом на 31 грудня 2018 року, її фінансові результати і грошові потоки за рік», — аудиторська фірма «МК Аудит».

Kingdom of the Netherlands

**ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА**

вул. Заньковецької, 3/1, оф. 12, м. Київ, 01001
тел./факс: +38 (044) 496 05 80, cedem.org.ua
info@cedem.org.ua